

Een gevoel van Zeeuwse trots

Jack van der Leden

Bij de oprichting van het film- en literatuurfestival Film by the Sea in Vlissingen in 1999 werd nog hardop betwijfeld of er naast Utrecht, Rotterdam en Amsterdam wel plaats was voor een vierde filmfestival in Nederland. Maar in september 2008 was er reden voor feest in Vlissingen, want het vermaarde evenement vierde zijn tweede lustrum. Ruim 42 duizend mensen kwamen naar de Zeeuwse stad aan de Westerschelde. Om precies te zijn naar bioscoop CineCity, pal achter de Vlissingse boulevard.

Wat begon als een kleinschalig evenement, bedacht door een paar liefhebbers, groeide uit tot een waar boegbeeld van de provincie. Film by the Sea vertoont meer dan honderd films uit alle delen van de wereld. Belangrijke premières zijn een sterk punt van het evenement. Vorig jaar was de openingsfilm de artistieke en commerciële voltreffer *Burn After Reading* van de Coen Brothers, die er tevens zijn Nederlandse première beleefde. Ook *Brideshead Revisited* van Julian Jarrold had er zijn eerste vertoning – een prestatie waar menig organisator jaloers op zal zijn geweest.

Het festival onderscheidt zich van andere grote festivals door de speciale aandacht voor literatuurverfilmingen. Het belangrijkste programmaonderdeel is het competitieprogramma 'Film en Literatuur'. Elke editie heeft een wisselende jury die de Lifetime Achievement Award en de Special Award voor (respectievelijk) een indrukwekkende regie- en acteercarrière toekent, evenals de Film en Literatuur Award.

De combinatie van commerciële producties en artistieke films is van het begin af aan de succesformule geweest, waaraan de programmeurs consequent vasthouden. Het is kwaliteit waar het om draait. Verder zijn er educatieve activiteiten, cursussen over film en literatuur, lezingen, workshops en debatten. De pers is altijd vol belangstelling. Niet in de laatste plaats vanwege de indrukwekkende gastenlijst met beroemdheden als Stephen Frears, Morgan Freeman, Sir Ben Kingsley, Volker Schlöndorff en Ettore Scola.

Een van de doelstellingen is het stimuleren van de Zeeuwse filmindustrie. De organisatie is er inmiddels in geslaagd om het Zeeuwse landschap als waardevolle filmlocatie op de kaart te krijgen. Film by the Sea wil ook als producent en distributeur de sector een impuls geven. Een van de initiatieven was de productie van *Gedichten uit zee*, een beeldregistratie van acht Zeeuwse gedichten, die vier jaar geleden in première ging. Een ander voorbeeld is de grote rol die het festival speelt bij de productie en distributie van de speelfilm *De Storm*. De film, uiteraard op locatie geschoten, ligt op het moment van schrijven op de montagetafel en zal, ijs en weder dienende, zijn première beleven als openingsfilm van Festival by the Sea 2009.

Jack van der Ledenis redacteur van *Boekman*
www.filmbythesea.nl

Ter illustratie van de enorme groei een paar cijfers. Begon het festival in 1999 met een begroting van 350 duizend gulden, waarvan 50 duizend subsidie, thans bedraagt het budget 1,1 miljoen euro(!), in drie gelijke delen opgebracht door subsidiënten, recettes en sponsors. Hoofdsponsor Delta draagt 250 duizend euro bij. Goed nieuws is bovendien dat de provincie Zeeland de subsidie heeft verhoogd van 45 duizend naar 120 duizend euro per jaar.

Tegenslagen waren er natuurlijk ook. Begin dit jaar kwam aan het licht dat in 2008 een verlies is geleden van 160 duizend euro. Het tekort is daarmee opgelopen tot 3,5 ton. Leo Hannewijk, een van de oprichters en artistiek directeur, zegt desgevraagd dat hij in onderhandeling is met de overheid en erop rekent dat de gemeente en de provincie zullen bijspringen. 'Naast de artistieke waarde heeft het festival een enorme spin-off voor de stad en levert het een grote bijdrage aan de culturele waarde van Vlissingen. Uit een bestedingsonderzoek onder festivalbezoekers dat uitgevoerd werd door het Nipo, blijkt dat er vorig jaar voor ruim drie miljoen euro is besteed aan overnachtingen, verblijf en uitgaan.'

Vlissingen ligt voor velen niet om de hoek. Het aantal lokale bezoekers is dan ook altijd ver in de meerderheid geweest. Maar volgens Hannewijk ontdekken steeds meer mensen de stad en regio als een aantrekkelijke plaats voor zowel filmbezoek als een meerdaags verblijf. 'Mensen combineren een paar films met een strandwandeling of een duik in zee, en ze genieten van oesters. De informele sfeer, waarin filmmakers met het publiek in gesprek gaan maar elkaar ook op de dansvloer treffen, is de kracht van het festival.'

De Zeeuwse stad blijft niet veel langer de nieuwkomer onder de filmfestivals, want een vijfde festival gaat dit jaar in Breda van start. De eerste editie is van 25 tot en met 29 maart. Hannewijk is ook hier direct bij betrokken. 'Zie het maar als schaalvergroting.'

Hoewel Film by the Sea een internationaal programma biedt, is er toch iets specifiek Zeeuws aan het evenement. In een eerder interview, in *Holland Film Nieuws*, omschreef Hannewijk het als de 'Zeeuwse aanpak'. Dat is: met lef en 'gewoon dóén'. Hannewijk, die er vanaf het begin bij is geweest en bekendstaat als het gezicht van het festival, ontving vorig jaar de Vlissingen Promotie Trofee. 'Hij brengt Vlissingen op een positieve en overduidelijke manier onder de aandacht', aldus de jury. Een andere filmpionier, bestuurslid Hans Pos, noemde in een artikel in het *Zeeuws Tijdschrift* 'nuchterheid, maar tegelijk een hang naar avontuur' kenmerken van de Zeeuwse cultuur die hij ook in het festival herkent. 'Tijdens het festival hangt er een gevoel van Zeeuwse trots.'